

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2933, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Tomui Damuliui
tomas.damulis@centras.lt

2010-06-10 Nr. (1.23.)VR-554/10
[2010-03-16 pareiškimą

DĖL TEISĖKŪROS INICIATYVOS

Teisingumo ministerija dėkoja Jums už parodytą iniciatyvą dėl teisės aktų tobulinimo valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje.

Išanalizavę Jūsų siūlymus, norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatyta, kad asmenys, neturintys pakankamai lėšų, turi gauti nemokamą teisinę pagalbą, jei tai reikalinga užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą (kaip svarbiausias kriterijus, kuriuo remiantis priimamas sprendimas dėl nemokamos teisinės pagalbos suteikimo, nurodyta sunki asmens finansinė padėtis). Kartu paminėtina, kad 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/8/EB, numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles, asmens teisės į teisinę pagalbą buvimą sieja su aplinkybe, kad asmuo dėl savo ekonominės padėties iš dalies arba visiškai negali atlyginti bylinėjimosi išlaidų, kad galėtų tinkamai įgyvendinti teisę kreiptis į teismą. Tarp direktyvoje nurodytų aplinkybių, kurioms esant valstybės narės galėtų riboti asmens teisę į teisinę pagalbą, nėra nurodytos aplinkybės, susijusios su pareiškėjo neatsiskaitymu su kitu asmeniu ar valstybe arba administracinių nuobaudų galiojimu pareiškėjui.

Kartu paminėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje yra pasisakęs, kad *įstatymu nustatant atsakomybę, taip pat jos įgyvendinimą, turi būti išlaikoma teisinga pusiausvyra tarp visuomenės ir asmens interesų, idant būtų išvengta nepagrįsto asmens teisių ribojimo; remiantis šiuo principu įstatymais asmens teisės gali būti apribotos tik tiek, kiek yra būtina viešiesiems interesams ginti, tarp pasirinktų priemonių ir siekiamo teisėto ir visuotinai svarbaus tikslo privalo būti protingas santykis; šiam tikslui pasiekti gali būti nustatytos tokios priemonės, kurios būtų pakankamos ir asmens teises ribotų ne daugiau negu būtina.*

Atsižvelgiant į tai, manytina, kad nėra tikslinga inicijuoti Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (toliau vadinama – VGTPĮ) pataisas, kuriomis būtų nustatyta, kad teisinė pagalba civilinėse bylose neteikiama asmenims, kurie yra bausti administracine tvarka bei turi galiojančias nuobaudas arba iki prašymo dėl teisinės pagalbos suteikimo pateikimo dienos nėra sumokėję priteistų baudų valstybei, taip pat asmenims, iš kurių yra civilinė tvarka priteistos sumos žalos atlyginimui kitiems asmenims, bet žala nėra atlyginta. Tokio reguliavimo sukūrimas reikštų pernelyg didelių apribojimų asmenims, kuriems buvo taikyta civilinė ir (ar) administracinė atsakomybė, nustatymą. Asmenys negalėtų pasinaudoti teise į efektyvią teisminę savo pažeistų ar ginčijamų teisių bei įstatymo saugomų interesų gynybą, remiantis aplinkybe, kad jie nėra (visiškai ar iš dalies) atsiskaitę su valstybe ar kitais asmenimis. Atsiskaitymo sunkumai, kilę dėl asmenų finansinės padėties, užkirstų kelią labiausiai socialiai pažeidžiamiems asmenims ginti savo

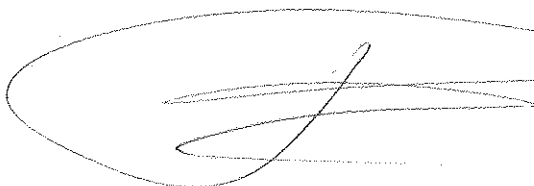
teises, naudojantis profesionalaus teisininko (advokato) paslaugomis, taip galimai ateityje dar labiau pabloginant šių asmenų finansinę padėtį. Sukūrus Jūsų siūlomą teisinį reguliavimą, pailgėtų sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priėmimo procedūra, nes kiekvienu atveju reikėtų patikrinti, ar neegzistuoja Jūsų siūlyme nurodytos aplinkybės, šių veiksmų atlikimas pareikalautų papildomų valstybės biudžeto lėšų.

Taip pat manytina, kad nėra tikslinga keisti VGTPĮ, nustatant, jog valstybės garantuojama antrinė teisinė pagalba neteikiama darbingiems asmenims, kurie nuo 1990 metų iki pareiškimo pateikimo dėl teisinės pagalbos suteikimo dienos oficialiai dirbo mažiau kaip 36 mėnesius, įvertinus tai, kad valstybės garantuojama teisinė pagalba yra viena iš viešųjų paslaugų (socialinės paramos rūšių). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 5 d. nutarimas), kad socialiniam aprūpinimui, t. y. visuomenės prisidėjimui prie išlaikymo tų savo narių, kurie negali dėl įstatymuose numatytų priežasčių apsirūpinti iš darbo ir kitokių pajamų arba yra nepakankamai aprūpinti, pripažįstamas konstitucinės vertybės statusas.

Atsižvelgiant į valstybės garantuojamos teisinės pagalbos paskirtį bei tikslus, nėra tikslinga asmens galimybės pasinaudoti valstybės garantuojama antrine teisine pagalba sieti su to asmens mokesčių mokėjimu valstybei įstatymo nustatyta terminą. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės garantuojamos teisinės pagalbos, kaip tam tikros socialinės politikos priemonės, tikslas skiriasi nuo kitų socialinės paramos priemonių, kadangi ji skirta teisės į veiksmingą teisinę gynybą užtikrinimui. Sprendimus dėl valstybės garantuojamos antrinės teisinės pagalbos teikimo (atsisakymo ją teikti) būtina priimti operatyviai, vadovaujantis objektyviais kriterijais, o Jūsų siūlymo įgyvendinimas būtų susijęs su ilga procedūra, pagrįsta vertinamųjų kriterijų tyrimu (kiekvienu konkrečiu atveju turėtų būti vertinamas konkretaus pareiškėjo darbingumas, nustatomas amžius, nuo kurio jis įgijo darbingumą, bei objektyvios asmens galimybės įsidarbinti).

Kartu norėtume informuoti Jus, kad Teisingumo ministerija, siekdama išvengti piktnaudžiavimo ir nepagrįsto naudojimosi valstybės garantuojama teisine pagalba, numato VGTPĮ pakeitimus, papildant VGTPĮ 11 straipsnio 6 dalį nuostatomis, kad antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu: pareiškėjas prašo suteikti antrinę teisinę pagalbą byloje, kurios ginčo dalykas yra tarnybos sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos; tarnyba, iš esmės išnagrinėjęs reikalavimą, nustatoma, kad galimos antrinės teisinės pagalbos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį; pareiškėjui buvo teikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje ir jis neapmokėjo nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies; pareiškėjui antrinė teisinė pagalba teikiama daugiau kaip 3 bylose.

Teisingumo viceministras

Tomas Vaitkevičius

Tikime Laisve
1990 KOVO 11